

(Ямайка) в січні 1976р. Кінгстонська угода поклала початок утворенню четвертої світової - Ямайської валютної системи, яка юридично закріплювала демонетизацію золота.

Основні характеристики Ямайської валютної системи:

- система заснована не на одній, а на декількох ключових валютах, тобто визнання міжнародними та розрахунковими валютами поряд із долларом США валют інших країн та СДР;

- витіснення золота з міжнародних розрахунків, скасування золотих паритетів валют та офіційної ціни на золото. Водночас золото залишається у складі офіційних золотовалютних резервів країн як високоліквідний товар;

- офіційне визначення «плаваючих» валютних курсів, тобто тих, які встановлюються на валютному ринку залежно від попиту та пропозиції;

- країна сама вибирає режим валютного курсу, але їй заборонено виражати його через золото.

Таким чином, як бачимо, регламентація валютних відносин у світовому співтоваристві відбувалася в межах генезису світової валютної системи. Міжнародні валютні відносини були обумовлені процесом створення світового ринку, поглибленням міжнаціонального поділу праці та розвитком економічних відносин між різними державами.

Список використаних джерел:

1. Ларінова К.Л. Гроші та кредит практикум: Навчальний посібник. / Михайловська І.М., Ларінова К.Л./ Львів. – Новий світ – 2000, 2008. – 312 с.

2. Філіпенко А. С. Міжнародні валютно-кредитні відносини: Підручник / Філіпенко А.С., Мазуренко В.І., Сікора В.Д. та ін.; за ред. А.С. Філіпченка. – К.: Либідь, 1997. – 208с.

3. Предборський В. А. Економічна теорія./ Предборський В. А. ,Гагарін Б.Б., Кухаренко В.Д. /Київ: Кондор, 2003. – 492 с.

Стус Володимир, Хрупович Світлана

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ СВІТОВИХ ЦІН НА НАФТУ

У міжнародному економічному аналізі при формуванні світових цін виділяють дві основні групи: ціни на продукцію обробної промисловості та ціни на сировину. За сучасних умов розвитку енергетичного ринку, формування світових цін на сировину базується не на внутрішніх витратах, а на співвідношенні попиту та пропозиції. У механізм ціноутворення

покладено принцип, в основі якого лежить постулат відносно того, що основні експортери найважливіших видів ресурсів отримують нормальний прибуток і регулюють світові ціни, а інші виробники-експортери із більш високим рівнем витрат приречені на те, щоб задовольнитися меншою прибутковістю, за умови, якщо їх виробництво рентабельне.

Однією із особливостей при формуванні світових цін на ринку сировинних товарів є вплив конкретної держави, або груп держав – провідних експортерів, чи імпортерів цієї групи товарів. Особливо важливого значення за останні десятиліття серед міждержавних асоціацій сировинних держав належить Організації країн-експортерів нафти (ОПЕК). Історія утворення цього об'єднання розпочалася у 70-тих роках ХХ століття через встановлення могутніх картельних відносин в сфері видобутку та експорту нафти. Членами ОПЕКУ є країни, економіка яких залежить від експортних доходів нафтовидобування та продажу цього сировинного товару (Іран, Ірак, Кувейт, Венесуела, Саудівська Аравія, Катар, ОАЕ, Нігерія, Алжир).

Станом на 2015 рік на членів Організації припадає 79% світових запасів нафти і 44% її видобутку, що дає значний потенціал для контролю над світовими цінами на нафту. Існують три основні маркерні сорти цього сировинного товару, які відповідають трьом основним біржам: на Нью-Йоркській товарній біржі (NYMEX) основним сортом є західно-тexasька нафта WTI; на Лондонській товарній біржі (IPE) – нафта сорту Brent; на Сінгапурській міжнародній товарній біржі (SIMEX) – близькосхідна нафта сорту Dubai. За період, коли система ціноутворення на нафту піддавалася статистичним вимірюванням, відбулося 4 етапи, на кожному з яких ціни встановлювалися у відповідності до принципів математичного формулоутворення. Перші три етапи від 1947 року до 1987 року характеризувалися монопольними цінами, встановленими картелем ОПЕК. Четвертий сучасний етап відповідає біржовій системі ціноутворення під впливом попиту і пропозиції та численних загальноекономічних та технічних факторів. У нинішній відносно низькій ціні на нафту, меншою за 60 доларів за барель шукаємо екзогенні чинники, пов'язані із скороченням темпів покращенням світової економічної кон'юнктури, де ринок потребує менше нафти, тому її пропозиція є більшою за попит.

Слід також звернути увагу на те, що за останні роки на систему ціноутворення при експорті нафти впливають і такі чинники як ВВП країн, рівень споживання у основних країнах-споживачах нафти та науково-технічний прогрес. У таблиці 1 наведено ранжування країн як членів ОПЕК, так і інших країн-експортерів нафти, котрі шляхом видобутку і продажі цього сировинного товару, прагнуть збільшити власний добробут. Із наведених фактів можемо зробити висновки, що лише у декількох державах буде достатньо покладів нафти на найближчі десятиліття.

Частка світових запасів нафти і прогнозні тенденції видобутку

Місце в світі	Країна	Запаси нафти, барелів, млрд.	Частка від світових запасів, %	Прогнози закінчення запасів - через, років:
1	Саудівська Аравія	265	19,1	72
2	Венесуела	211	15,3	234
3	Іран	137	9,9	88
4	Ірак	115	8,3	128
5	Кувейт	102	7,3	111
6	ОАЕ	98	7,1	94
7	Росія	77	5,6	21
8	Лівія	46	3,4	77
9	Казахстан	40	2,9	62
10	Нігерія	37	2,7	42
11	Канада	32	2,3	26
12	США	31	2,2	11
13	Катар	26	1,9	45
14	Китай	15	1,1	10
15	Бразилія	14	1	18

На сьогодні частка світового видобутку нафти у Росії є найбільшою і складає 14,05% в день, Саудівська Аравія видобуває 13,09%, а США 12,3%. Якщо ці країни не змінять темпів видобутку нафти, то у відповідності до наведених вище даних, Росії вже через 21 рік доведеться шукати інші альтернативні джерела експортних надходжень у країну. Саудівська Аравія, при збереженні темпів видобутку, через 72 роки закінчить продаж нафти, проте вже кілька десятків років ця ісламська держава інвестує нафтові долари у достатньо прибуткові сфери бізнесу, диверсифікуючи свій портфель активів.

Подальші дослідження системи формування нафтових цін будуть торкатися впливу співвідношення споживання нафти та сфер її використання на інвестування у альтернативні джерела енергії тих країн, які нафту імпортують.

Тимошик Наталія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Бюджет держави завжди є компромісом між основними соціально-економічними групами в країні. Це компроміс між загальнодержавними та приватними інтересами громадян стосовно оподаткування доходів і власності, між центром і регіонами щодо